

0-15
s272 (21)

Chief and Government, ~~Carlsruhe~~ ~~8/12~~ K34/12
Government, Council, Headmen

Mahloana, A.J

1. b Kgoši e ka se beye molao o e sebang wa tšhaba sa gage.

Kgoši ge e dira molao e o rera le mahotwana. Ba dira pitso ya bona ka go šele, banna ba se ke ba ba bitša. Kgoši e eletšwa ke banababo, ngwana wabo yo a mo latelang matswalong ke yena yo a ka mo tlang a le tee; ge a šetše a pekile. Ge mahotwana a feditše lekgotla la bona ba o tsebiša batho ba ba bušang ditaba tše di rerilweng ke lekgotla le legolo. Ge motho a sa theeletše molao wa kgoši o swara ke masogana a šapiwa, la mafelelo a rakwa setšhabeng, a ba a thopelwa dikgomo. Baeletši ba thuša kgoši ka dikeletšo, mahotwana (indunas) ba thuša kgoši go buša setšhaba sa gage, ba ahlola melatwana e mennyane, ba be ba lefiše motho, bona ga ba na tshwanelo ya go thopa dikgomo tša motho le go raka motho setšhabeng, ge e se ka taelo ya kgoši fela. Borakgadi ba kgoši le bo malomeage, le bo mmatswalage, ba eletša kgoši go tšea basadi ba bantši, a dire motse wa lengwelengwete (o mogolo) go tle go bonagale gore ke ka mošate. Ge baeng ba tšile magobe a tšwa kafa le kafa, a ba petlele ba kgore. Laina la moeletši goba baeletšwi ba kgoši šia:- Ngwanabo Morwa Tsebe le Sephuti sa masogana.

2. Mahotwana ke bo Selolo Ledebele, Kgomo a Mmankhumise, Moabelo, Manamela a Sebođu, le Seopa sa bopeu. Selolo o buša ha Selolo. Kgomo o buša Phateng ya Siga, Moabelo o buša Mmadietane, Manamela o thoma go buša thabaneng ya Diphiri go fihla Lehononong; Mahananwa kwa Bokone a bušwa ke Moremi. Mošomo wa lehotwana ke go bitša lekgotla kgorong; le yena o na le batseta bjalo ka kgoši. Ge ba bitša kgoro ba sa hlwe ba rata go tsena tsena le dikgorwana, mmitši wa kgoro o namela maphika a re: Iiu! Iiu! Iiu! go rialo Molaeletši, o re morole wa mahohu, wa Madingwana, wa Madima kgothe! kgothe! kgothe! kgorong ya mošate. Mpja di a bethwa gore di se dire lešata tša ba foka gore ba se tlwe se mmitši a kgoro a se bolelang, le bana ba a homotšwa; malwala a homola le ona le batho ba bolela ka moya, ge mmitši a kgoro a goeletša. Bakgalabje ba re homotša ngwana o mo nyantšhe. Ba bitša kgoro bjalo ge e le motse wa serantlatla (o mogolo) mo

/gongwe.....

gongwe ba biletša masogana tšhemong ya mošate ba o lema. Bannyana ke ba go hlagola le go bona, basadi ke ba go fola mabele, seruru se nnelane ka mafuri a mošate.

3. Lekgotla la mahotwana le kgoši ke lona le le dirang melao ya Setšhaba le go se boša. Lehotwana ge le lwala le roma motseta go yo mo tlwela ditaba kgorong ye kgolo ya kgoši. Lehotwana ge le sa lwale le ka se jo šala, le ka eba le molato. Banna ba lekgotla la kgoši ke bo Morabana, Dinama, Selolo, Morwa Tsebe le Sephuti, kgomo Mperokeng, Sediee Seopa. Ge ba ile mošate ba bolelela setšhaba sa gabo bona, ba bega melato e ba paletseng. Ge molato o padile kgorong ya lehotwana ba re ha o namele, o ye kgorong ya mošate. Ga go na gore ba kgethelwa bohumi, le bohlale, ba jo tswalelwa bohōtwana. Kgoši ke yena a romang batseta ba gage go bitša mahotwana gore ba tle lekgotleng le legolo la mošate. Ba swanetše go tla ka moka ge e se lehotwana le lengwe le lwala, go na le ka roma motseta go le tlwela ditaba kgorong ya mošate. Lehotwana le lona le tšea melao ya go buša kgorong ya mošate. Le buša ka melao e tsebege setšhabeng. Ba rera ditaba tša go buša setšhaba, ba rera ditaba tša ditlhabano, ba rera ditaba tša go laola masogana go phalalela mo go leng bothata, ba rera ditaba tša go ntšha madikana, maera, dikomane, le majwale. Go rerwa gore na mešomo ye e ka thoma neng, ka lebaka lefe la ngwaga.

4. Makgotla a mahotwana le kgoši a nna kgorong ya mošate. Ga ba iphihle ka kutamong. Go thoma go bolela mmoleledi wa kgoši, moeletši wa gage, a re Bakone! Ba re Matlala! A re le biditše ke kgoši le na dihlanhlagane, o re! o re! o re! Ba re auwe ke a mašweu, re a di leboga, di tlwewa ke mokete, ba no tšhelana ka tšona ka lenaka tša ba tša fihla kgolōng: Ba re tlou Morena! Bakone ba re re a di leboga, a re ke a mašweu. Ge ba re ke a mašweu ke gore ke taba tše di botse di swana le leswela dire pyoo!

Mahotwana a bega bafaladi ba ba falaletseng, naganeng tša bona, ba abela batho mašemo, ba ba ba beya mellwane ya mašemo. Ge batho ba jelana mašemo ba bitša ba mošate, goba ge ba le ka fase ga lehotwana ba yo begana, lehotwana la tlala ba bontšha mo

ditšhemo tša bona di boyago gona, ka gore mo gongwe ba tle ba
bake mašemo, ba be ba swarelane dilepe, mongwe a re ke mogola
wešo, mongwe a re ke filwe ke ba mošate. Monna o mongwe o kile
a baka tšhemo le o mongwe, a mo fenya, ka gosasa a mo tlela le
bašimane ba bararo, a nama a mo thoma ya tshwarana ba lwela
tšhemo, a nama a ra bašimanyana a re molomeng ba mo ya ka fase,
a nna a re kgomo a rare joo! ba mo loma. Ba iša molato mošate.

5. Mperokeng Kgomo o buša ga Kgomo Phateng ya Siga, Dinama
Moabelo o buša Madietane a Borwa boulaula matlakala, borwa ba
utwane a kgale, Mohatlhe we!! Selolo o buša ga Selolo Lebilong,
Gakāla, mogobeng o mogolo, Seopa sa Bo-Pewo buša Phetōlē, Manamela
a Sebodyu o buša Lehononong leina la gage ke Mafoša ntlatlana kwa
monyako le kwa Motshego, Lamola Sekokotla o buša ga Lamola go
boya ga Komape. Bjalo Lamola Sekokotla o hwile o bolaille ke
morena Motliši, ka gore o be a mo gatela dikobo ka maloko (a mo
tšeela mosadi). Setšhaba sa ga Lamola sa nama sa tloga ga Matlala
morago a lehu la Sekokotla, ba ya dinageng. tša go bušwa ke ba
bašweu, le gona bjalo ga ba dumele go bušwa ke Morene Motliši.
Ba sa gopola letšatši leo Sekokotla Lamola a bolailwego ke morena
Motliši. Ba dira monyanya o mogolo, ba re ke monyanya wa kgopotšo
ya Sekokotla. Ka tšatši leo ba apara sa gabo bona sa Malokong;
ba a phepela. Mo go nnago Morena Motliši ke Setumong sa Mmamoso.
Ke gona fa go nnago Mmantlha, fa makeke ka moka a tšeago maatla;
ke gona mošate, mo go nnago Tala a Bonkokonono. Bogosi le
6. Bohotwana bja Sesotho bo a tswalelwa. Motho ga a jo rata goba
kgoši ba nama ba mmea, goba a ba bohlaile ba mmea, goba ya ba
mohumi ba mmea. Bohotwana le Bogosi di tswalelwa. Ge e le kgoši
ke bogosi babo. Mahotwana a tšea dikgaitšedi tša kgoši le bana
ba basadi ba mošate, ka fao ba a tsebege mosate. Lehotwana le le
tšerego ngwana wa mohumagadi ke lona le legolo, ke lona le le
tsebegago. Ba bangwe le bona ba a tsebege, fela e se bang bjalo
ka Lehotwana le le tšerego morwedi wa mohumagadi. Modiro wa
Lehotwana ke go tlwa melato ye mennyenyane le go ahlola le go
lefelwa melato. O tšea dipudi tše a lefiša batho ka tšona ya e ba

tša gage, tše dingwe ke mangangahlaga a banna; ge banna ba rerile molato ba nyaka mangangatlhaga; a ge ba ntše ba ngamogile ka molato wa gage. Lehotwana le lefiwa ka dilo tše a di lefiwang ka tšona, o lotšhwa ke masogana ge ba boya Borwa; ba lotšhwa ka dinku ka dipudi le tše dingwe. O ya šomelwa, fela e se bang bjalo ka kgoši. Ge kgoši e se na e gatišwa boloko monna pholo, pholo, di išwa Lehotwaneng.

7. Lehotwana le di iša mošate, kgoši ya arolela Lehotwana tše dingwe, bontši bja boya naye. Ke yona tefo ya Lehotwana. Lehotwana le fa batho mašemo, le roma batseta; ba yo bontšha batho mellwane, ge batho ba fanela mašemo ba ya mošate, kgoši ya roma batseta ba yo ba bontšha mellwane. Lehotwana le rera melato. Lehotwana le a begelwa ba dira bjalwa ba yo bega, le mošate go ya begwa, le ngaka le yona e ya begelwa bjalo ka kgoši ge a alafile motho. Ge Lehotwana le fiwa nama le fiwa pudi ba re ke sešebo sa gage, le ge e le nku ya mosela wa semenola. Ge ba mmegetše ka bjalwa, le ge ba mo file sešebo, ga a begele kgoši, o jo ja. Ge e se dikgomo tša go gatiša kgoši boloko ke tšona tše di yago mošate, kgoši ya mo ripela tše dingwe ya mo ofa. Ba dira kwano le mehuta e mengwe ya batho. Se ba ka rekang ke dikgomo le go tšeelana basadi. Ke tšhupo ya tlwano. Metse le mafulo ga di ganetšwe, ge e se felo mo go ganetšwago, bjalo ka kwa Mohlaka-motala le megobeng ya Tšhita Baroka. Gona motho a ka fiwa molato ke kgoši le Lehotwana; ka go nweša felo fa go g ganetšwang le go fudiša gona. Ge batho ba fentšwe ke ba bangwe ba
8. a ba lōba ka dikgomo, le basitsana ba loba ka bona, banenyana ga ba bolawe ba re ke basadi ba bona, bašimane ke maswena a a bolaiwa, le ge e sale ba banyenyane; ba tlhotlholwa ka tharing ba rabenywa mo fase; ba swerwe ka maotwana, mmage a šale a ithwele mehono. Motho ge a agile le batho, o rerišana nabo melato kgorong, ge e se melato ya dingwetši yona e biletšwa bana ba lapa leo le ba gabo, ba dira motibidi, ba re ba rera ya bane ba a nwa. Ba mmiletša dihlogo tša dipudi, tša dikolobe, tša dikgomo, ba nwešana mabjalwa le merula. Ba biletšana matšema, ba biletšana ditsietsi

s272

tša lehu le malwetšī, ba biletšana go boloka bahu. Ke tšona ditokelo tša kagišano le batho; ge motho a tlogelwa ditokelong tše, o šetše a tlošitšwe lenaneong la baagi, le yena ge a bona ba sa hlwe ba mmiletša dihlogo a ka se ke a jo nnela parareng, o swanetše go tšhoša tša tloga, naga ga e kube. O swatametša metswalong le ba gabo gore tsietsing efe le efe ba rwadišane yona ka go tlwelana bohloko.

9. Dihlogo tša dipudi, tša dinku, tša dikolobe, di jelwa kgorong ke banna. Ba kgoba magobe motseng ka moka, ba tlo jelana. Le bašimane ba jela kgorong tšatši le lengwe le lengwe. Bašimane ba ja hlakwana; sothwane, le ngati. Kolobe yona ga e na dihhlakwana, hlogo ya yona e jewa ke banna fela. Ge ba iša matšema ba iša la bjalwa, la pudi, la nku, la kolobe la morula. Ge ba išitše la bjalwa ba a bo rwala ba ya mašemong, bongwe ba yo bonwa gae gela ba feditše mošomo. Ba dira letšema la go rema, letšema la go hlagola, letšema la go lema, letšema la go rulela ntlo, letšema la go rema dithata, le letšema la go fola mabele, le letšema la go rweša ntlo. Matšema gantšhi ba dira matšema a mabjalwa, o na batho ba a kgokgothege ka gore ba a bo rata go fetiša. Ge e le pudi le nku di a bolaiwa tša apewa kwa tšhemong, ba tšwela ba rwele dinama ka dithiswane. Ba bangwe ba e ngathelane e le tala; ba o apeya kwa gae. Ge ba ilo lemela morula ba boya ge dikgomo di tšwa ge ba phaketše. Ge kgoši e gatišwa boloko ke ge e fiwa dikgomo ke batho, le ge ba sa rate.

10. Mofaladi ge a tsena setšhabeng se sengwe o swanetše go ntšha kgomo tše pedi le ge e le e tee a lobe mošate. O begwa ke Lehotwana la gage kwa mošate goba motseta wa kgoši ge ba le pušong ya kgoši. Ge a šetše a dutše ba tšeelana naye, ge e se ge a loyana, gona barwedi ba gagwe ba ka setšewe. Kgoši e ka se mo kobe, ge e se ge a ka tšhela molao o mongwe wa kgoši. Mofaladi ge a lobile mošate o fiwa ditokelo tša naga, o fiwa mašemo, o na le tshwanelo ya go ema kgorong a rere molato le banna. Ba tla mmiletša ditšhwanelo tša motse e lego matšema le mabjalwa. Kgoši e tla no mo tshwara bjalao ka ngwana wa gage; fela ka gore e tla be e le

s272

10 cont. mphaladi, o tla no mo swara bjalo ka batho ka moka. Kgoro ga ya laelwa go bolaya, e laetsa go supa melato, motho ge a sentse kudu o ya bethwa, ge a dirile molato o mogolo o ya kobja fela a iname.

ENDS.

END. S. 272 ,